

دانشگاه علوم پزشکی
و خدمات بهداشتی درمانی کرمان

دانشکده مدیریت و اطلاع‌رسانی پزشکی

پایان‌نامه مقطع دکتری رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی

عنوان

طراحی و اجرای مدل ارائه خدمت تجویز اطلاعات سلامت برای بیماران

توسط

زهره باقری‌نژاد

استاد راهنما

دکتر مریم اخوتی

اساتید مشاور

دکتر وحیده زارع گاوگانی | دکتر حسین صافی‌زاده

سال تحصیلی (شهریور ۱۴۰۱)

شماره پایان‌نامه (۱۰/۲۹/۸۳۴)

چکیده

مقدمه: تجویز اطلاعات، خدمت بیمار محوری است که طی آن اطلاعات مناسب در زمان مناسب به فرد مناسب، جهت تغییر رفتار سلامت و کمک به تصمیم‌گیری بهتر در مورد سلامت به بیمار ارائه می‌گردد. با توجه به اهمیت اطلاعات در روند درمان، ارتباط مؤثر مؤثر کادر درمان و بیماران، کاهش خطای پزشکی و توانمندسازی بیماران و نیز عدم ارائه رسمی این خدمت در ایران، هدف پژوهش حاضر بررسی روند پژوهش‌های تجویز اطلاعات و طراحی و اجرای مدل تجویز اطلاعات سلامت و سنجش میزان رضایت بیماران از ارائه نسخه‌اطلاعاتی بر مبنای مدل محقق ساخت بود.

روش کار: مطالعه حاضر به روش ترکیبی در چهار مرحله انجام شد. مرور دامنه‌ای بر مبنای گسترش سیاهه واری پریسما با جستجو در وب آو ساینس، پابمد، امبیس، اسکوپوس و لیستا ۱۹۹۰ تا ۲۰۲۱ انجام شد. مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته با استفاده از تئوری فعالیت و نتایج مرور دامنه‌ای طراحی و با روش هدایت شده تحلیل محتوا شد. مصاحبه‌شوندگان شامل کادر درمان (۷ پزشک، ۵ پرستار)، متخصصین کتابداری (۱۱ کتابدار پزشکی، ۵ عضو هیئت علمی کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی) و ۹ بیمار (۳۷ مصاحبه شونده) و نمونه‌گیری هدفمند بود. در مرحله سوم با استفاده از نتایج مصاحبه، مدل ارائه خدمت تجویز اطلاعات طراحی گردید. مرحله چهارم شامل سنجش رضایت بیماران با استفاده از پرسشنامه ۱۷ سؤالی محقق ساخت^۰ در چهار بعد تناسب اطلاعات، تعامل، کیفیت زندگی و رضایت کلی بود. روایی صوری و محتوای (CVR) کلیه پرسش‌ها تأیید و آلفای کرونباخ ۰,۷۹۳ محاسبه گردید.

یافته‌ها: پس از جستجو و غربالگری، ۳۷ مدرک با معیارهای مطالعه همخوانی داشتند. پنج نوع تجویز اطلاعات توسط پزشک شامل معمولی؛ کلامی؛ مبتنی بر وب؛ الکترونیک و ترکیبی یافت شد. موضوعات تجویز شده شامل بیماری؛ تشخیص؛ درمان؛ خودمراقبتی؛ پیشگیری و نگرانی‌های بیماران بود و مدلاین پلاس منبع اصلی تولید محتوای نسخ اطلاعاتی تجویز شده گزارش شد. شش مطالعه پروتکل، مدل و یا نمودار فرایند تجویز اطلاعات را ارائه کردند.

طبق تحلیل محتوای مصاحبه‌ها، ملزومات ارائه تجویز اطلاعات به سه دسته نرم، سخت و نیروی انسانی تقسیم‌بندی شدند. متخصصین به دو دسته اعضا ثابت و اعضا موقت طبقه‌بندی شدند. موانع شامل موانع بهبود خدمت، زیرساختی، مرتبط با بیمار، پرسنل و موانع سازمانی بود. مراحل ارائه خدمت شامل ارائه منابع؛ جستجو، استخراج، ارزیابی و تأیید و خلاصه‌سازی اطلاعات، بررسی شرایط روحی بیمار، پیگیری، تجویز منابع، ترجمه، ارزیابی بیمار، تشکیل تیم، تعیین وظایف، تهیه محتوا، خوانایی سنجی، شناسایی منابع، محرمانگی، مستندسازی، نیازسنجی و شخصی‌سازی بود.

با توجه به کدهای تلخیصی و نظرسنجی و تأیید پنل خبرگان و ذی‌نفعان مدل و نمودار تجویز اطلاعات ارائه شد. طبق مدل محقق ساخت، به ۳۱ بیمار مبتلا به سلیاک در درمانگاه سلیاک بیمارستان افضل‌پور کرمان طی آبان تا دی ۱۴۰۰، تجویز اطلاعات ارائه شد. اختلاف بین میانگین رضایت کل و ابعاد آن قبل و بعد از تجویز اطلاعات معنی‌دار بوده و رضایت بیماران در کلیه ابعاد به طور معنی‌داری بهبود یافت .

نتیجه‌گیری: ارائه خدمت تجویز اطلاعات طبق مدل و نمودار فرایند به بهینه‌سازی ارائه آن و حل چالش‌های احتمالی روند ارائه و نیز افزایش رضایت بیماران خواهد انجامید.

کلیدواژه‌ها: اطلاع‌درمانی، تجویز اطلاعات سلامت، رضایت بیماران، مدل